TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. balandžio 2 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Darbuotojai migrantai – Socialinė apsauga – Reglamentas (EEB) Nr. 1408/71 – Taikytini teisės aktai – 14 straipsnio 1 dalies a punktas – Komandiruoti darbuotojai – 14 straipsnio 2 dalies a punkto i papunktis – Paprastai dviejų ar daugiau valstybių narių teritorijoje pagal darbo sutartį dirbantis asmuo, kuris yra įdarbintas įmonės filialo arba nuolatinės atstovybės, esančių kitos valstybės narės teritorijoje, nei yra įmonės buveinė – Reglamentas (EEB) Nr. 574/72 – 11 straipsnio 1 dalies a punktas – 12a straipsnio 1a dalis – E 101 formos pažyma – Privalomasis pobūdis – Pažyma, kuri buvo gauta arba kuria remtasi sukčiaujant – Priimančiosios valstybės narės teismo kompetencija konstatuoti sukčiavimą ir neatsižvelgti į pažymą – Reglamento Nr. 1408/71 84a straipsnio 3 dalis – Kompetentingų institucijų tarpusavio bendradarbiavimas – Baudžiamojoje byloje priimto sprendimo *res judicata* galia civilinėje byloje – Sąjungos teisės viršenybės principas“

Sujungtose bylose C-370/17 ir C-37/18

dėl *Tribunal de grande instance de Bobigny* (Bobinji pirmosios instancijos teismas, Prancūzija) 2017 m. kovo 30 d. nutartimi (byla C-370/17) ir *Cour de cassation* (Kasacinis teismas, Prancūzija) 2018 m. sausio 10 d. nutartimi (byla C-37/18), kurias Teisingumo Teismas gavo atitinkamai 2017 m. birželio 19 d. ir 2018 m. sausio 19 d., pagal SESV 267 straipsnį pateiktų dviejų prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose

Caisse de retraite du personnel navigant professionnel de l’aéronautique civile (CRPNPAC)

prieš

Vueling Airlines S.A. (C-370/17)

ir

Vueling Airlines S.A.

prieš

Jean-Luc Poignant (C-37/18)

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, kolegijų pirmininkai A. Prechal, M. Vilaras, E. Regan (pranešėjas), M. Safjan, S. Rodin ir I. Jarukaitis, teisėjai M. Ilešič, C. Toader, D. Šváby ir F. Biltgen,

generalinis advokatas H. Saugmandsgaard Øe,

* Proceso kalba: prancūzų.

posėdžio sekretorė V. Giacobbo-Peyronnel, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2019 m. sausio 29 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Caisse de retraite du personnel navigant professionnel de l'aéronautique civile* (CRPNPAC), atstovaujamos advokatų A. Lyon-Caen ir S. Guedes,

– *Vueling Airlines SA*, atstovaujamos advokatų D. Calciu, B. Le Bret, F. de Rostolan ir E. Logeais,

– J.-L. Poignant, atstovaujamo advokatų A. Lyon-Caen ir S. Guedes,

– Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos D. Colas, A. Alidière, A. Daly ir A.-L. Desjonquères,

– Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek, J. Vláčil ir J. Pavliš,

– Airijos vyriausybės, atstovaujamos M. Browne, G. Hodge, K. Skelly, N. Donnelly ir A. Joyce,

– Europos Komisijos, atstovaujamos M. Van Hoof ir D. Martin,

susipažinęs su 2019 m. liepos 11 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, iš dalies pakeisto ir atnaujinto 1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 118/97 (OL L 28, 1997, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 3 t., p. 3) ir iš dalies pakeisto 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 631/2004 (OL L 100, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k. 5 sk., 5 t., p. 10) (toliau – Reglamentas Nr. 1408/71), 14 straipsnio 1 dalies a punkto ir 14 straipsnio 2 dalies a punkto i papunkčio bei 1972 m. kovo 21 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 574/72, nustatančio Reglamento Nr. 1408/71 įgyvendinimo tvarką, iš dalies pakeisto ir atnaujinto Reglamentu Nr. 118/97 (OL L 28, 1997, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 3 t., p. 3) ir iš dalies pakeisto 2005 m. balandžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 647/2005 (OL L 117, 2005, p. 1) (toliau – Reglamentas Nr. 574/72), 11 straipsnio 1 dalies ir 12a straipsnio 1a dalies išaiškinimo.

2 Šie prašymai pateikti nagrinėjant du ginčus, pirma, tarp *Caisse de retraite du personnel navigant professionnel de l'aéronautique civile* (CRPNPAC) ir *Vueling Airlines SA* (toliau – *Vueling*) ir, antra, tarp *Vueling* ir Jean-Luc Poignant dėl kompetentingos Ispanijos įstaigos *Vueling* orlaivių įgulos nariams, dirbantiems *Roissy – Charles de Gaulle* (Prancūzija) oro uoste, išduotų E 101 formos pažymų.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas Nr. 1408/71

3 Reglamento Nr. 1408/71 II antraštinėje dalyje „Taikytinų teisės aktų nustatymas“ buvo 13–17a straipsniai.

4 Šio reglamento 13 straipsnyje „Bendrosios taisyklės“ buvo numatyta:

„1. Laikantis 14c ir 14f straipsnių, asmenims, kuriems taikomas šis reglamentas, taikomi tik vienos valstybės narės teisės aktai. Tokie teisės aktai nustatomi remiantis šios antraštinės dalies nuostatomis.

2. Laikantis 14–17 straipsnių:

a) vienos valstybės narės teritorijoje pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui taikomi tos valstybės teisės aktai, net jeigu jis gyvena kitos valstybės narės teritorijoje arba įmonės, kurioje jis dirba, buveinė juridiškai įregistruota ar veiklos vieta arba jį nusamdęs asmuo yra kitos valstybės narės teritorijoje;

<…>“

5 Šio reglamento 14 straipsnyje „Specialios taisyklės, taikomos pagal darbo sutartį mokamą darbą dirbantiems asmenims, išskyrus jūreivius“ buvo nustatyta:

„13 straipsnio 2 dalies a punktas taikomas laikantis šių išimčių arba sąlygų:

1) a) asmeniui, kuris pagal darbo sutartį [paprastai] dirba valstybės narės teritorijoje esančioje įmonėje ir kurį ji išsiunčia į kitos valstybės narės teritoriją dirbti tos įmonės naudai, toliau taikomi pirmosios valstybės narės teisės aktai, su sąlyga, kad numatyta darbo trukmė neviršija 12 mėnesių ir jis nesiunčiamas pakeisti kito asmens, kurio komandiruotės laikas baigėsi;

<…>

2) [paprastai] [d]viejų ar daugiau valstybių narių teritorijoje pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui teisės aktai taikomi taip:
   a) pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui, kuris yra darbuotojas sausumos, vandens ar oro transporto įmonės, kuri pagal nuomos sutartį, atlygintinai ar savo lėšų sąskaita teikia tarptautines transporto paslaugas veždama keleivius ar krovinius automobiliais, geležinkeliu, oro transportu ar vidaus vandens keliais ir kurios būstinė [buveinė] juridiškai įregistruota ar veiklos vieta yra valstybės narės teritorijoje, galioja pastarosios valstybės teisės aktai su šiais apribojimais. Tačiau:
      i) jeigu minėtoji įmonė turi filialą arba nuolatinę atstovybę valstybės narės teritorijoje, kitoje nei ta, kurios teritorijoje juridiškai įregistruota jos būstinė [buveinė] ar yra veiklos vieta, tokiame filiale ar nuolatinėje atstovybėje pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui galioja teisės aktai tos valstybės narės, kurios teritorijoje yra tas filialas ar nuolatinė atstovybė;

<…>“

6 Reglamento Nr. 1408/71 IV antraštinėje dalyje „Darbuotojų migrantų socialinės apsaugos administracinė komisija“ esančio 80 straipsnio „Sudėtis ir darbo metodai“ 1 dalyje buvo numatyta:

„1. Prie Komisijos turi būti įsteigta Darbuotojų migrantų socialinės apsaugos administracinė komisija (toliau – Administracinė komisija), sudaryta iš kiekvienos valstybės narės atstovų; kur reikia, jai padeda ekspertai patarėjai. Komisijos atstovas dalyvauja Administracinės komisijos posėdžiuose patarėjo teisėmis.“

7 Reglamento Nr. 1408/71 VI antraštinėje dalyje „Įvairios nuostatos“ esančiame 84a straipsnio „Įstaigų ir asmenų, kuriems taikomas šis reglamentas, tarpusavio santykiai“ 3 dalyje buvo numatyta:

„Atsiradus šio reglamento aiškinimo ar taikymo sunkumams, dėl kurių kiltų grėsmė asmens, kuriam taikomas šis reglamentas, teisėms, kompetentingos valstybės arba atitinkamo asmens gyvenamosios vietos valstybės įstaiga kreipiasi į atitinkamos (-ų) valstybės (-ių) narės (-ių) įstaigą (-as). Jeigu per protingą laikotarpį sprendimo nerandama, atitinkamos valdžios institucijos gali kreiptis į Administracinę komisiją [su prašymu] įsikišti.“

Reglamentas (EB) Nr. 883/2004

8 Reglamentas Nr. 1408/71 nuo 2010 m. gegužės 1 d. panaikintas ir pakeistas 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 166, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 72), iš dalies pakeistu 2012 m. gegužės 22 d. Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 465/2012 (OL L 149, 2012, p. 4). Šio reglamento II antraštinė dalis „Taikytinų teisės aktų nustatymas“, kurioje yra 11–16 straipsniai, pakeičia Reglamento Nr. 1408/71 II antraštinės dalies nuostatas, o Reglamento Nr. 883/2004 71 straipsnis ir 76 straipsnio 6 dalis iš esmės atitinka Reglamento Nr. 1408/71 80 straipsnį ir 84a straipsnio 3 dalį.

Reglamentas Nr. 574/72

9 Reglamento Nr. 574/72 11 straipsnio „Formalumai tuo atveju, kai pagal darbo sutartį dirbantis asmuo išsiunčiamas į kitą vietą laikantis reglamento 14 straipsnio 1 dalies ir 14b straipsnio 1 dalies nuostatų ir sutarčių, sudarytų pagal [šio] reglamento 17 straipsnį“ 1 dalyje buvo nustatyta:

„Valstybės narės, kurios teisės aktai toliau taikomi, kompetentingos valdžios institucijos paskirta įstaiga išduoda pažymėjimą, patvirtinantį, kad tam pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui iki konkrečios datos toliau taikomi tie teisės aktai:

a) pagal darbo sutartį dirbančio asmens ar jo darbdavio prašymu reglamento 14 straipsnio 1 dalyje ir 14 straipsnio b dalyje [14b straipsnio 1 dalyje] nurodytais atvejais;

<…>“

10 Reglamento Nr. 574/72 12a straipsnio „Taisyklės, taikomos reglamento 14 straipsnio 2 ir 3 dalyse, 14a straipsnio 2–4 dalyse ir 14c straipsnyje nurodytiems asmenims, kurie paprastai dirba pagal darbo sutartį arba savarankiškai dviejų ar daugiau valstybių narių teritorijoje“ 1a dalyje buvo numatyta:

„Jei pagal reglamento 14 straipsnio 2 dalies a punktą asmeniui, kuris yra keliaujančio ar skraidančio personalo narys tarptautinėje transporto įmonėje, taikomi teisės aktai tos valstybės narės, kurios teritorijoje įsikūrusi registruota įmonės buveinė ar vykdoma veikla arba yra įsikūręs jį įdarbinantis filialas, ar nuolatinė atstovybė, arba kurioje jis gyvena ar daugiausiai dirba, tos valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos paskirta įstaiga išduoda liudijimą, patvirtinantį, kad jam taikomi tos valstybės narės teisės aktai.“

Reglamentas (EB) Nr. 987/2009

11 Reglamentas Nr. 574/72 nuo 2010 m. gegužės 1 d. buvo panaikintas ir pakeistas 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 987/2009, nustatančiu Reglamento Nr. 883/2004 įgyvendinimo tvarką (OL L 284, 2009, p. 1).

12 Reglamento Nr. 987/2009 5 straipsnyje numatyta:

„1. Valstybių narių įstaigos priima kitos valstybės narės įstaigos išduotus asmens padėtį liudijančius dokumentus, reikalingus pagrindiniam reglamentui ir įgyvendinimo reglamentui taikyti, ir patvirtinamuosius įrodymus, kurių pagrindu tie dokumentai buvo išduoti, nebent valstybė narė, kurioje jie buvo išduoti, juos anuliuotų arba paskelbtų negaliojančiais.

2. Kilus abejonėms dėl dokumento galiojimo arba dėl duomenų, kuriais grindžiami jame išdėstyti teiginiai, tikslumo, dokumentą gaunanti valstybės narės įstaiga prašo dokumentą išdavus[ios] įstaigos suteikti reikiamą tikslesnę informaciją, o tam tikrais atvejais anuliuoti tą dokumentą. Išdavusi įstaiga persvarsto dokumento išdavimo pagrindą ir prireikus jį anuliuoja.

3. Vadovaujantis 2 dalimi, tais atvejais, kai kyla abejonių dėl atitinkamų asmenų pateiktos informacijos, dokumentų ar patvirtinančių įrodymų galiojimo ar faktų, kuriais pagrįsta juose pateikta informacija, tikslumo, buvimo vietos ar gyvenamosios vietos įstaiga kompetentingos įstaigos prašymu, jeigu tai įmanoma, atlieka reikiamą tokios informacijos ar dokumento patikrinimą.

4. Jei atitinkamoms įstaigoms nepavyksta susitarti, ne anksčiau kaip po mėnesio nuo tos dienos, kurią dokumentą gavusi įstaiga pateikė prašymą, per kompetentingas valdžios institucijas gali būti kreipiamasi į Administracinę komisiją. Administracinė komisija mėgina išspręsti klausimą per šešis mėnesius nuo dienos, kurią į ją buvo kreiptasi.“

Prancūzijos teisė

Code du travail (Darbo kodeksas)

13 Darbo kodekso pagrindinės bylos aplinkybėms taikytinos redakcijos L 1262-3 straipsnyje buvo numatyta:

„Darbdavys negali remtis pagal darbo sutartį dirbančių darbuotojų komandiravimui taikomomis nuostatomis, jeigu jo veikla yra visiškai orientuota į nacionalinę teritoriją arba jeigu ji vykdoma naudojant patalpas ar infrastruktūrą, esančią nacionalinėje teritorijoje, kur ši veikla yra paprastai, pastoviai ir nepertraukiamai vykdoma. Be kita ko, darbdavys negali remtis šiomis nuostatomis, jeigu jo veikla apima klientų paiešką ir pritraukimą arba pagal darbo sutartį dirbančių darbuotojų samdą šioje teritorijoje.

Tokiais atvejais darbdaviui taikomos Darbo kodekso nuostatos, taikytinos šalies teritorijoje įsteigtoms įmonėms.“

14 Šio kodekso L 8221-3 straipsnyje buvo nustatyta:

„Nedeklaruotu darbu nuslepiant veiklą laikomas tam tikros gamybos, perdirbimo, remonto ar paslaugų teikimo veiklos vykdymas siekiant pelno arba prekybos veikla, kurią vykdydamas bet kuris asmuo tyčia nevykdo įsipareigojimų:

<…>

2) arba nepateikia deklaracijų, kurias pagal galiojančias teisės nuostatas turi pateikti socialinės apsaugos arba mokesčių administravimo įstaigoms.“

Code de l'aviation civile (Civilinės aviacijos kodeksas)

15 Civilinės aviacijos kodekso R. 330-2-1 straipsnyje numatyta:

„Darbo kodekso [L 1262-3] straipsnis taikomas oro transporto įmonėms, kurių veiklos bazės yra Prancūzijos teritorijoje.

Veiklos bazė – tai visos patalpos ar infrastruktūra, kurią naudodama įmonė pastoviai, paprastai ir nepertraukiamai vykdo oro susisiekimo veiklą, pasitelkdama pagal darbo sutartį dirbančius darbuotojus, kur yra faktinis jų profesinės veiklos centras. Pagal pirma išdėstytas nuostatas pagal darbo sutartį dirbančio darbuotojo profesinės veiklos centru laikoma ta vieta, kurioje jis paprastai dirba ar pradeda darbą ir grįžta baigęs dirbti.“

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

Byla C-370/17

16 *Vueling* yra oro transporto bendrovė, kurios buveinė yra Barselonoje (Ispanija), įrašyta į Bobinji (Prancūzija) prekybos ir įmonių registrą, nes *Roissy – Charles de Gaulle* oro uosto I terminale buvo įkurta oro transporto ir antžeminių paslaugų įmonė. 2007 m. gegužės 21 d. ji pradėjo vykdyti reguliarius skrydžius tarp šio oro uosto ir kelių Ispanijos miestų.

17 Nuo 2008 m. sausio mėn. atlikusi kelis patikrinimus, 2008 m. gegužės 28 d. *Inspection du travail des transports de Roissy III aéroport* (Ruasi III oro uosto transporto darbo inspekcija, Prancūzija; toliau – darbo inspekcija) surašė *Vueling* protokolą dėl nedeklaruoto darbo.

18 Šiame protokole ji konstatavo, kad *Roissy – Charles de Gaulle* oro uoste *Vueling* eksploatavo komercines ir administracines patalpas, orlaivių įgulos narių poilsio ir pasirengimo skrydžiams kambarius, bilietų pardavimo ir keleivių registracijos priežiūros biurą ir kad ten dirbo, viena vertus, 50 keleivių salono įgulos narių ir 25 skrydžio įgulos narių, kurių darbo sutartims buvo taikoma Ispanijos teisė, ir, kita vertus, antžeminis personalas, įskaitant komercijos direktorių, kurio darbo sutartims buvo taikoma Prancūzijos teisė.

19 Darbo inspekcija pažymėjo, kad Prancūzijos socialinės apsaugos įstaigose buvo deklaruotas tik antžeminis personalas, o orlaivių įgulos nariai turėjo *Tesorería general de la seguridad social de Cornellà de Llobregat* (Kornelja de Ljobregoto bendrasis socialinio draudimo iždas) išduotas E 101 formos pažymas, patvirtinančias, kad jie yra laikinai komandiruoti į Prancūziją pagal Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 1 dalies a punktą. Ji konstatavo, kad 48 darbuotojai buvo priimti į darbą likus mažiau nei 30 dienų iki faktinio jų komandiravimo į Prancūziją, o kai kurie iš jų – dieną prieš ar tą pačią dieną, ir tuo remdamasi nusprendė, kad jie buvo įdarbinti siekiant juos komandiruoti. Ji taip pat pažymėjo, kad 21 iš šių darbuotojų atveju darbo užmokesčio lapelyje buvo nurodytas adresas Prancūzijoje, o daugelyje komandiravimo deklaracijų nurodyta melaginga gyvenamoji vieta, nuslepiant tai, kad dauguma komandiruotųjų darbuotojų nėra Ispanijos rezidentai, nors kai kurie iš jų apskritai niekada negyveno Ispanijoje.

20 Be to, darbo inspekcija pažymėjo, kad *Roissy – Charles de Gaulle* oro uoste *Vueling* turėjo „veiklos bazę“, kaip tai suprantama pagal Civilinės aviacijos kodekso R. 330-2-1 straipsnį, nes šiame oro uoste orlaivių įgulos nariai pradėdavo ir baigdavo savo darbą. Remdamasi tuo ji padarė išvadą, kad pagal Darbo kodekso L 1262-3 straipsnį *Vueling* negali remtis darbuotojų komandiravimui taikomomis nuostatomis.

21 Darbo inspekcija taip pat nusprendė, kad pagrindinėje byloje minimiems darbuotojams taikomos Prancūzijos darbo kodekso nuostatos ir kad jie negali turėti komandiruotų darbuotojų statuso. Be to, ji nusprendė, kad tai yra sukčiavimas komandiruojant ir kad padaryta žala šiems darbuotojams, nes jiems nebuvo suteiktos teisės pagal Prancūzijos socialinės apsaugos sistemą, taip pat žala visuomenei, nes darbdavys nesumokėjo pagal šią sistemą mokėtinų sumų. Dėl to, kad šie darbuotojai turėjo E 101 formos pažymą, darbo inspekcija pažymėjo, kad nors šis dokumentas leidžia preziumuoti jų draudimą pagal socialinės apsaugos sistemą, jis neįrodo, kad komandiravimu pasinaudota teisėtai.

22 Remdamasi šiuo protokolu, 2008 m. rugpjūčio 11 d. CRPNPAC *Tribunal de grande instance de Bobigny* (Bobinji pirmosios instancijos teismas) pareiškė ieškinį dėl žalos, patirtos dėl to, kad orlaivių įgulos nariai, kuriuos *Vueling* buvo įdarbinusi *Roissy – Charles de Gaulle* oro uoste, nebuvo apdrausti pagal jos valdomą papildomą pensijų sistemą, atlyginimo.

23 Be to, *Vueling* buvo iškelta baudžiamoji byla *Tribunal correctionnel de Bobigny* (Bobinji baudžiamųjų bylų teismas, Prancūzija) dėl darbo nedeklaravimo, kaip jis suprantamas pagal Darbo kodekso L 8221-3 straipsnį, dėl to, kad ji nuo 2007 m. gegužės 21 d. iki 2008 m. gegužės 16 d. *Roissy – Charles de Gaulle* oro uoste vykdė keleivių oro vežėjo veiklą, tyčia nepateikdama reikalingų deklaracijų socialinės apsaugos institucijoms ar mokesčių administratoriui – nedeklaruodama Prancūzijoje vykdomos veiklos ir neteisėtai prilygindama ją darbuotojų komandiravimui, nors jie buvo įdarbinti dėl vienintelio tikslo – dirbti Prancūzijos teritorijoje esančiose veiklos bazėse.

24 Atsižvelgęs į tai, kad yra iškelta baudžiamoji byla ir kol joje bus priimtas galutinis sprendimas, *Tribunal de grande instance de Bobigny* (Bobinji pirmosios instancijos teismas) nusprendė sustabdyti civilinės bylos, pradėtos CRPNPAC pareiškus ieškinį *Vueling*, nagrinėjimą.

25 2010 m. liepos 1 d. nuosprendžiu *Tribunal correctionnel de Bobigny* (Bobinji baudžiamųjų bylų teismas) išteisino *Vueling*.

26 2012 m. sausio 31 d. *Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas, Prancūzija) panaikino šį nuosprendį, pripažino *Vueling* kalta dėl darbo nedeklaravimo ir skyrė šiai bendrovei 100 000 eurų baudą.

27 Grįsdamas šį apkaltinamąjį nuosprendį tas teismas pirmiausia pažymėjo, kad *Vueling* keleivių salono įgulos ir skrydžio įgulos darbuotojai buvo įdarbinti Ispanijoje ir kad jie gavo pagal Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 1 dalies a punktą kompetentingos Ispanijos įstaigos išduotas E 101 formos pažymas, tačiau nusprendė, kad ši bendrovė savo veiklą *Roissy – Charles de Gaulle* oro uoste vykdė kaip filialas arba bent jau per veiklos bazę, kaip tai suprantama pagal Civilinės aviacijos kodekso R. 330-2-1 straipsnį. Jis pažymėjo, kad šis subjektas veikė autonomiškai, todėl *Vueling* negali tvirtinti, jog ją su atitinkamais orlaivių įgulos nariais siejo pavaldumo ryšys.

28 *Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas) taip pat nusprendė, kad *Vueling* tyčia pažeidė taikomas nuostatas, priregistruodama 41 darbuotoją savo buveinės adresu be jokio rimto paaiškinimo, kuriuo remiantis būtų galima atmesti įtarimus sukčiavimu, todėl ši bendrovė negali remtis neišvengiama teisės klaida, susijusia su tikėjimu savo veiksmų teisėtumu. Be to, šis teismas nusprendė, kad nors E 101 formos pažymos leidžia preziumuoti darbuotojų draudimą pagal Ispanijos socialinės apsaugos sistemą ir jos yra privalomos socialinės apsaugos srityje kompetentingoms Prancūzijos

įstaigoms, šios pažymos negali būti kliūtis Prancūzijos baudžiamųjų bylų teismui konstatuoti tyčinio teisės aktų nuostatų, kuriose įtvirtintos darbuotojų komandiravimo Prancūzijoje teisėtumo sąlygos, pažeidimo.

29 2012 m. balandžio 4 d. *Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales de Seine-et-Marne* (Senos ir Marnos socialinio draudimo įmokų ir šeimos išmokų išieškojimo tarnyba (Prancūzija), toliau – *Urssaf*) nurodė tas E 101 formos pažymas išdavusiai įstaigai pažeidimus ir paprašė jos panaikinti šias pažymas.

30 2014 m. kovo 11 d. sprendimu *Cour de cassation* (Kasacinis teismas) baudžiamųjų bylų kolegija atmetė *Vueling* kasacinį skundą dėl 2012 m. sausio 31 d. *Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas) sprendimo. *Cour de cassation* (Kasacinis teismas) pažymėjo, kad *Vueling* veikla *Roissy – Charles de Gaulle* oro uoste buvo paprastai, pastoviai ir nepertraukiamai vykdoma naudojant Prancūzijoje esančias patalpas ar infrastruktūrą, vadinasi, *Vueling* šalyje turėjo filialą ar bent jau veiklos bazę. Remdamasi tuo jis padarė išvadą, kad *Vueling* negali remdamasi E 101 formos pažymomis tvirtinti, kad komandiravimas buvo teisėtas, ir uždrausti nacionaliniam teismui konstatuoti, jog tyčia buvo pažeistos Prancūzijos teisės nuostatos.

31 Gavusi 2012 m. balandžio 4 d. *Urssaf* prašymą, 2014 m. balandžio 17 d. sprendimu ginčijamas E 101 formos pažymas išdavusi Ispanijos įstaiga jas panaikino.

32 2014 m. gegužės 29 d. *Vueling* apskundė tokį sprendimą pagal hierarchiją aukštesnei institucijai.

33 2014 m. rugpjūčio 1 d. sprendimu atmetusi šį skundą, pagal hierarchiją aukštesnė institucija 2014 m. gruodžio 5 d. naujame pakeistame sprendime vis dėlto konstatavo, kad E 101 formos pažymų panaikinimą reikia laikyti nesukeliančiu pasekmių. Šiuo klausimu ji rėmėsi tuo, kad atsižvelgiant į laiką, praėjusį nuo faktinių aplinkybių susiklostymo, ir į tai, kad dėl senaties termino nebeįmanoma grąžinti sumokėtų įmokų, yra netikslinga pripažinti atitinkamų darbuotojų draudimą pagal Ispanijos socialinės apsaugos sistemą nepagrįstu. Ji taip pat pabrėžė, kad suinteresuotieji darbuotojai galėjo gauti socialinio draudimo išmokas, remdamiesi šiomis įmokomis, ir kad panaikinus jų draudimą pagal vieną socialinės apsaugos sistemą jie galėtų likti be socialinės apsaugos. Galiausiai, institucijos nuomone, faktinis pagrindinėje byloje nagrinėjamų E 101 formos pažymų panaikinimas nėra pateisinamas, nes jų išdavimas buvo tiesiog atitinkamų darbuotojų draudimo pagal Ispanijos socialinės apsaugos sistemą pasekmė.

34 2014 m. kovo 11 d. *Cour de cassation* (Kasacinis teismas) paskelbus sprendimą, *Tribunal de grande instance de Bobigny* (Bobinji pirmosios instancijos teismas) atnaujino bylos pagal CRPNPAC ieškinį nagrinėjimą.

35 Šioje byloje tas teismas siekia išsiaiškinti, ar turi būti pripažintas E 101 formos pažymų privalomas pobūdis, kai darbuotojus priimančios valstybės narės baudžiamieji teismai nuteisia darbdavį dėl darbo nedeklaravimo. Konkrečiai tariant, abejonė lieka dėl Reglamento Nr. 574/72 11 straipsnio 1 dalies a punkto ir 12a straipsnio 1a dalies reikšmės ir naudojimosi tokiomis pažymimomis sukčiaujant ar piktnaudžiaujant pasekmių.

36 Šiomis aplinkybėmis *Tribunal de grande instance de Bobigny* (Bobinji pirmosios instancijos teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar pagal Reglamento [Nr. 574/72] 11 straipsnio 1 dalį ir 12a straipsnio 1a dalį valstybės narės, kurios socialinės apsaugos teisės aktai išlieka taikytini pagal darbo sutartį dirbančiam darbuotojui, valdžios institucijos paskirtos įstaigos išduotai E 101 formos pažymai suteikiama galia turi būti išlaikyta, net jei ši pažyma gauta dėl sukčiavimo ar piktnaudžiavimo teise, kurį galutiniame sprendime konstatavo valstybės narės, kur pagal darbo sutartį dirbantis darbuotojas dirbo ar turi dirbti, teismas?

2. Jei į šį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar E 101 formos pažymų išdavimas neleidžia asmenims, patyrusiems žalą dėl sukčiavusio darbdavio elgesio, gauti žalos atlyginimą, jeigu pagal darbo sutartį dirbančių darbuotojų draudimas pagal E 101 formos pažymoje nurodytas sistemas nėra ginčijamas ieškiniu dėl darbdavio atsakomybės?“

Byla C-37/18

37 2007 m. balandžio 21 d. *Vueling* įdarbino J.-L. Poignant antruoju pilotu, sudarydama su juo sutartį, surašytą anglų kalba, kuriai taikoma Ispanijos teisė. Paskui 2007 m. birželio 14 d. priedu jis buvo komandiruotas į *Roissy – Charles de Gaulle* oro uostą. Šis komandiravimas, iš pradžių numatytas šešiems mėnesiams, vėliau kartą buvo pratęstas tam pačiam laikotarpiui iki 2008 m. birželio 16 d.

38 2008 m. gegužės 30 d. raštu J.-L. Poignant pranešė apie išėjimą iš darbo, nurodydamas, kad jo darbo sutartis neteisėta pagal Prancūzijos teisę, tačiau 2008 m. birželio 2 d. elektroniniu laišku šį pranešimą atšaukė. 2008 m. birželio 9 d. jis pranešė apie darbo sutarties nutraukimą ir vėl rėmėsi jos neteisėtumu.

39 2008 m. birželio 11 d. J.-L. Poignant kreipėsi į *Conseil des prud'hommes de Bobigny* (Bobinji darbo ginčų teismas, Prancūzija) prašydamas, pirma, perkvalifikuoti jo išėjimą iš darbo į sutarties nutraukimo be realaus ir rimto pagrindo pripažinimą ir, antra, priteisti nustatyto dydžio kompensaciją už darbo nedeklaravimą ir atlyginti žalą, patirtą dėl to, kad laikotarpiu nuo 2007 m. liepos 1 d. iki 2008 m. liepos 31 d. nebuvo mokamos Prancūzijos socialinio draudimo įmokos.

40 2011 m. balandžio 14 d. sprendimu tas teismas atmetė visus šiuos prašymus. Jis nusprendė, kad *Vueling* tinkamai įvykdė taikomus administracinius formalumus – paprašė Ispanijos socialinės apsaugos įstaigų išduoti E 101 formos pažymas savo darbuotojams. Tas teismas taip pat pažymėjo, kad J.-L. Poignant komandiravimo trukmė neviršijo vienų metų ir kad jis nebuvo komandiruotas dirbti į Prancūziją kitam asmeniui pakeisti.

41 2016 m. kovo 4 d. sprendimu *Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas), remdamasis šio sprendimo 30 punkte minėtu 2014 m. kovo 11 d. *Cour de cassation* (Kasacinis teismas) sprendimu, panaikino *Conseil des prud'hommes de Bobigny* (Bobinji darbo ginčų teismas) sprendimą, nurodė *Vueling* sumokėti J.-L. Poignant nustatyto dydžio kompensaciją už darbo nedeklaravimą ir atlyginti žalą, patirtą dėl to, kad nebuvo mokamos Prancūzijos socialinio draudimo įmokos.

42 Šio teismo teigimu, J.-L. Poignant pateikė pakankamai įrodymų, kad jo darbo sutartis buvo neteisėta pagal Prancūzijos teisę. Šis teismas konkrečiai nurodė, kad J.-L. Poignant gyvenamoji vieta visada buvo Prancūzijoje, o jo darbo sutartyje ir jos priede, susijusiame su jo komandiravimu, jo gyvenamoji vieta fiktyviai nurodyta Barselonoje. Jo darbo užmokesčio lapeliuose taip pat buvo nurodytas fiktyvus adresas Barselonoje.

43 *Vueling* padavė kasacinį skundą *Cour de cassation* (Kasacinis teismas) dėl šio 2016 m. kovo 4 d. *Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas) sprendimo.

44 Nagrinėjant šį kasacinį skundą tam teismui kyla klausimas, be kita ko, ar Teisingumo Teismo 2017 m. balandžio 27 d. Sprendime *A-Rosa Flussschiff* (C-620/15, EU:C:2017:309), kuriame buvo nagrinėjamas ginčas dėl pagal Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 2 dalies a punktą išduotų E 101 formos pažymų, pateiktą išaiškinimą reikia taikyti ir nagrinėjant ginčą dėl darbo nedeklaravimo ir pažymų, išduotų pagal šio reglamento 14 straipsnio 1 dalies a punktą darbuotojams, dirbantiems valstybėje narėje, kurios piliečiai jie yra ir kurios teritorijoje juos įdarbinusi oro transporto bendrovė turi filialą, jei vien pažvelgus į tas pažymas matyti, kad jos yra gautos ar jomis remiamasi sukčiaujant.

45 Be to, tam teismui kyla abejonių dėl to, ar Europos Sąjungos teisės viršenybės principas leidžia nacionaliniam teismui, kurio sprendimai baudžiamosiose bylose pagal nacionalinę teisę turi *res judicata* galią civilinėse bylose, remtis baudžiamojo teismo sprendimu, kuris yra nesuderinamas su Europos Sąjungos teise, ir pagal civilinės teisės nuostatas priteisti iš darbdavio žalos atlyginimą darbuotojui vien dėl darbdavio nuteisimo baudžiamojoje byloje už darbo nedeklaravimą.

46 Šiomis aplinkybėmis *Cour de cassation* (Kasacinis teismas) baudžiamųjų bylų kolegija nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar [2017 m. balandžio 27 d.] Teisingumo Teismo sprendime [*A-Rosa Flussschiff*, C-620/15, EU:C:2017:309] pateiktas Reglamento [Nr. 1408/71] 14 straipsnio 2 dalies a punkto išaiškinimas taikytinas ginčui dėl teisės pažeidimo nedeklaruojant darbo, kai E 101 formos pažymos, remiantis [šio reglamento] 14 straipsnio 1 dalies a punktu, atsižvelgiant į [Reglamento Nr. 574/72] 11 straipsnio 1 dalies nuostatas, buvo išduotos darbuotojams, dirbantiems valstybėje narėje, kurios piliečiai jie yra ir kurioje oro transporto bendrovė, įsteigta kitoje valstybėje narėje, turi filialą, nors nagrinėjamai situacijai turėjo būti taikomos [Reglamento Nr. 1408/71] 14 straipsnio 2 dalies a punkto i papunkčio nuostatos, ir vien skaitant E 101 formos pažymą, kurioje oro uostas nurodytas kaip darbuotojo darbo vieta, o oro transporto bendrovė kaip darbdavys, buvo galima daryti išvadą, kad pažyma gauta sukčiaujant?

2. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar Sąjungos teisės viršenybės principas turi būti aiškinamas kaip prieštaraujantis tam, kad nacionalinis teismas, vadovaudamasis tuo, kad pagal nacionalinę teisę baudžiamosiose bylose priimti sprendimai turi *res judicata* galią civilinėms byloms, remtųsi baudžiamojo teismo sprendimu, kuris yra nesuderinamas su Sąjungos teisės nuostatomis, ir pagal civilinės teisės nuostatas priteistų iš darbdavio žalos atlyginimą darbuotojui vien dėl to, kad darbdavys nuteistas už darbo nedeklaravimą?“

47 2018 m. vasario 22 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi bylos C-370/17 ir C-37/18 buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma rašytinė ir žodinė proceso dalys ir priimtas sprendimas.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo bylose C-370/17 ir C-37/18

48 Savo pirmaisiais klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 574/72 11 straipsnio 1 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip, kad valstybės narės teismai, nagrinėjantys bylą prieš darbdavį dėl aplinkybių, rodančių, kad pagal Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 1 dalies a punktą toje valstybėje narėje dirbantiems darbuotojams išduotos E 101 formos pažymos buvo gautos ar naudojamos sukčiaujant, gali neatsižvelgti į šias pažymas.

49 Iš informacijos, kurią turi Teisingumo Teismas, matyti, kad šis klausimas yra pateiktas nagrinėjant bylas, kuriose Prancūzijos baudžiamieji teismai nusprendė, kad Ispanijoje įsteigtos oro bendrovės (šiuo atveju *Vueling*) orlaivių įgulos narių E 101 formos pažymos, kurias kompetentinga Ispanijos įstaiga išdavė pagal Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 1 dalies a punktą, skirtą darbuotojų komandiravimui, turėjo būti išduotos pagal šio reglamento 14 straipsnio 2 dalies a punkto i papunktį, skirtą darbuotojams, kurie, kaip tarptautinio keleivių pervežimo paslaugas teikiančios įmonės orlaivių įgulos nariai, dirba dviejų ar daugiau valstybių narių teritorijoje ir yra įdarbinti filialo, kurį ta įmonė įsteigė kitos valstybės narės teritorijoje nei ta, kur yra jos pagrindinė buveinė. Šie nacionaliniai teismai manė, kad taikant šią antrąją nuostatą tie darbuotojai turi būti draudžiami pagal Prancūzijos, o ne Ispanijos socialinio draudimo sistemą. Be to, jie nusprendė, kad ši oro bendrovė yra kalta dėl sukčiavimo apeinant šių pažymų išdavimo sąlygas ar išvengiant jų taikymo.

50 Reikia priminti, kad pagal bendrąjį Sąjungos teisės principą asmenys negali sukčiaudami arba piktnaudžiaudami remtis Sąjungos teisės normomis (šiuo klausimu žr. 2018 m. vasario 6 d. Sprendimo *Altun ir kt.*, C-359/16, EU:C:2018:63, 48 ir 49 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

51 Remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija dėl Reglamento Nr. 1408/71, sukčiavimo išduodant E 101 formos pažymą konstatavimas grindžiamas visuma neprieštaringų įrodymų, rodančių objektyviojo požymio, kuris reiškia, kad yra neįvykdytos Reglamento Nr. 1408/71 II antraštinėje dalyje numatytos sąlygos, reikalaujamos norint gauti E 101 formos pažymą ir ja remtis, ir subjektyviojo požymio, kuris pasireiškia suinteresuotųjų asmenų siekiu apeiti šios pažymos išdavimo sąlygas arba jų išvengti, siekiant gauti su tuo susijusios naudos, buvimą (šiuo klausimu žr. 2018 m. vasario 6 d. Sprendimo *Altun ir kt.*, C-359/16, EU:C:2018:63, 50–52 punktus).

52 E 101 formos pažymą gauti sukčiavimo būdu galima tyčiniais veiksmais, kaip antai klaidingai nurodant realią komandiruojamojo darbuotojo arba jį įdarbinusios įmonės situaciją ar jos tyčia nenurodant, pavyzdžiui, nutylint svarbią informaciją, siekiant išvengti Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 1 dalies a punkto taikymo sąlygų (2018 m. vasario 6 d. Sprendimo *Altun ir kt.*, C-359/16, EU:C:2018:63, 53 punktas).

53 Šiuo atveju dėl objektyviojo požymio, būtino norint konstatuoti sukčiavimą, reikia priminti, kad pagrindinėje byloje E 101 formos pažymas Ispanijos kompetentinga įstaiga išdavė pagal Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 1 dalies a punktą, kuriame nustatyta, kad komandiruotiems darbuotojams toliau taikomi valstybės narės, kurioje yra įsteigtas darbdavys, teisės aktai.

54 Pagal Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 2 dalies a punkto i papunktį, kurį mini prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai, asmeniui, kuris yra oro bendrovės, teikiančios tarptautines transporto paslaugas, orlaivių įgulos narys ir yra įdarbintas tos įmonės filiale arba nuolatinėje atstovybėje, kuri yra valstybės narės teritorijoje, kitoje nei ta, kurios teritorijoje yra jos buveinė, galioja teisės aktai tos valstybės narės, kurios teritorijoje yra tas filialas ar nuolatinė atstovybė.

55 Norint taikyti šią nuostatą reikia, kad būtų tenkinamos dvi kumuliacinės sąlygos, t. y. pirma, oro bendrovė turi turėti filialą ar nuolatinę atstovybę valstybėje narėje, kitoje nei ta, kurioje yra jos buveinė, ir, antra, asmenį turi būti įdarbinęs tas subjektas.

56 Kiek tai susiję su pirmąja sąlyga, kaip savo išvados 139–142 punktuose iš esmės pažymėjo generalinis advokatas, sąvokos „filialas“ ir „nuolatinė atstovybė“ nėra apibrėžtos Reglamente Nr. 1408/71 ir jame nėra nuorodos šiuo atžvilgiu į valstybių narių teisę, todėl jos turi būti aiškinamos autonomiškai. Kaip tapačios ar panašios sąvokos, esančios kitose Sąjungos teisės nuostatose, jos turi būti suprantamos kaip antrinės buveinės, pasižyminčios stabilumu ir tęstinumu, kad galėtų veiksmingai vykdyti ekonominę veiklą, ir tam turinčios materialinių ir organizuotų žmogiškųjų išteklių ir tam tikrą nepriklausomumą nuo pagrindinės buveinės (pagal analogiją žr. 1995 m. lapkričio 30 d. Sprendimo *Gebhard*, C-55/94, EU:C:1995:411, 28 punktą ir 2019 m. balandžio 11 d. Sprendimo *Ryanair*, C-464/18, EU:C:2019:311, 33 punktą).

57 Kiek tai susiję su antrąja sąlyga, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos dėl individualioms darbo sutartims, kaip jos suprantamos pagal 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42) 19 straipsnio 2 punkto a papunktį, taikytinos teisės nustatymo matyti, kad oro bendrovės orlaivių įgulos narių darbo santykiai yra reikšmingai susiję su vieta, kur darbuotojas daugiausia vykdo savo pareigas darbdaviui. Ši vieta atitinka vietą, kurioje darbuotojas pradeda vykdyti vežimo užduotis, į kurią grįžta jas atlikęs, kur gauna nurodymus dėl jų vykdymo ir organizuoja savo darbą, taip pat vieta, kur yra darbo priemonės, ir ji gali sutapti su pagrindine darbo vieta (pagal analogiją žr. 2017 m. rugsėjo 14 d. Sprendimo *Nogueira ir kt.*, C-168/16 ir C-169/16, EU:C:2017:688, 60, 63, 69, 73 ir 77 punktus).

58 Šiuo atveju iš Teisingumo Teismui pateiktos informacijos matyti, viena vertus, kad *Vueling* byloje nagrinėjamu laikotarpiu *Roissy – Charles de Gaulle* oro uoste turėjo veiklos bazę, kaip ji suprantama pagal nacionalinę teisę, kuri gali būti laikoma filialu ar nuolatine atstovybe, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 2 dalies a punkto i papunktį, nes naudodamasi patalpomis ir infrastruktūra, sudarančia tokią veiklos bazę, kuri buvo valdoma komercijos direktoriaus ir, atrodo, turėjo tam tikrą autonomiją, ši bendrovė savo oro transporto veiklą vykdė nuolat ir tęstiniu būdu. Kita vertus, ši informacija taip pat rodo, kad orlaivių įgulos nariai buvo įdarbinti tos įmonės, kaip suprantama pagal tą nuostatą, nes ji atitiko vietą, kur orlaivių įgulos nariai vykdė daugumą užduočių savo darbdaviui, kaip nurodyta pirmesniame punkte.

59 Antra, dėl subjektyviojo sukčiavimo požymio pažymėtina, kad iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, jog pati *Vueling Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas) pateikė dokumentą, kuriame aiškiai nurodyta, kad darbuotojams, kurie paskirti dirbti į jų darbdaviui Prancūzijoje priklausančią įmonę, turi būti taikoma Prancūzijos socialinio draudimo sistema. Be to, iš bylos medžiagos matyti, kad *Vueling* savo buveinės adresą Ispanijoje nurodė kaip didelės dalies darbuotojų gyvenamąją vietą, nors dauguma niekada negyveno toje valstybėje narėje, o gyveno Prancūzijoje.

60 Vadinasi, kompetentingos Prancūzijos institucijos ir teismai pagrįstai galėjo nuspręsti, kad turi konkrečių įrodymų, leidžiančių manyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamas E 101 formos pažymas, kurias pagal Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 1 dalies a punktą išdavė Ispanijos kompetentinga įstaiga, *Vueling* gavo arba jomis rėmėsi sukčiaudama, nes jos atitinkamiems orlaivių įgulos nariams iš tikrųjų turėjo būti taikoma speciali nuostata, įtvirtinta šio reglamento 14 straipsnio 2 dalies a punkto i papunktyje, taigi jiems turėjo būti taikoma Prancūzijos socialinio draudimo sistema.

61 Atsižvelgiant į tai, įrodymų, kurie yra pagrindinėje byloje, savaime negali pakakti, kad valstybės narės kompetentinga darbuotojus priimanti įstaiga ar tos valstybės teismai priimtų galutinį sprendimą, jog yra sukčiavimas, ir neatsižvelgtų į E 101 formos pažymas.

62 Reikia priminti, kad pagal ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą lojalaus bendradarbiavimo principą, kuris taip pat apima tarpusavio pasitikėjimo principą, E 101 formos pažyma, skirta laisvam darbuotojų judėjimui ir laisvam paslaugų teikimui palengvinti, remiantis Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija, yra privaloma priimančiosios valstybės narės kompetentingai įstaigai ir teismams, nes ja sukuriama atitinkamo darbuotojo draudimo pagal valstybės narės, kurios kompetentinga įstaiga išdavė tą pažymą, socialinės apsaugos sistemą teisėtumo prezumpcija (šiuo klausimu žr. 2018 m. vasario 6 d. Sprendimo *Altun ir kt.*, C-359/16, EU:C:2018:63, 35–40 punktus ir pagal analogiją 2018 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Alpenrind ir kt.*, C-527/16, EU:C:2018:669, 47 punktą).

63 Taigi tol, kol E 101 formos pažyma nėra atšaukta arba pripažinta negaliojančia, priimančiosios valstybės narės kompetentinga įstaiga ir teismai privalo atsižvelgti į tai, kad darbuotojui jau yra taikomi valstybės narės, kurios kompetentinga įstaiga išdavė tą pažymą, socialinės apsaugos teisės aktai (šiuo klausimu žr. 2018 m. vasario 6 d. Sprendimo *Altun ir kt.*, C-359/16, EU:C:2018:63, 41 punktą).

64 Vis dėlto pagal lojalaus bendradarbiavimo principą, jeigu priimančiosios valstybės narės kompetentingai įstaigai, taikant Reglamento Nr. 1408/71 84a straipsnio 3 dalyje numatytą procedūrą, kyla abejonių dėl faktinių aplinkybių, kuriomis remiantis E 101 formos pažyma išduota, taigi ir dėl joje nurodytų duomenų teisingumo, ją išdavusi valstybės narės kompetentinga įstaiga privalo persvarstyti tokio išdavimo pagrįstumą ir prireikus atšaukti šią pažymą (šiuo klausimu žr. 2018 m. vasario 6 d. Sprendimo *Altun ir kt.*, C-359/16, EU:C:2018:63, 42 ir 43 punktus).

65 Remiantis šia nuostata, jeigu atitinkamoms įstaigoms nepavyktų susitarti, be kita ko, kaip vertinti konkrečios situacijos aplinkybes ir kurią Reglamento Nr. 1408/71 nuostatą taikyti nustatant taikytiną socialinės apsaugos teisę, jos gali kreiptis į šio reglamento 80 straipsnyje nurodytą Administracinę komisiją, kad suderintų skirtingus požiūrius (šiuo klausimu žr. 2018 m. vasario 6 d. Sprendimo *Altun ir kt.*, C-359/16, EU:C:2018:63, 44 punktą).

66 Būtent įtarimo dėl sukčiavimo atveju Reglamento Nr. 1408/71 84a straipsnio 3 dalyje numatytos procedūros taikymas prieš valstybės narės kompetentingoms įstaigoms galutinai konstatuojant, kad buvo sukčiauta, yra labai svarbus, nes ji leidžia išduodančiosios valstybės narės kompetentingai įstaigai ir priimančiosios valstybės narės kompetentingai įstaigai pradėti dialogą ir glaudžiai bendradarbiauti, kad remdamosi pagal nacionalinę teisę joms suteiktais tyrimo įgaliojimais patikrintų ir nustatytų visas reikšmingas faktines ir teisines aplinkybes, kurios galėtų išsklaidyti ar, priešingai, patvirtinti priimančiosios valstybės narės kompetentingos įstaigos abejones dėl E 101 formos pažymų išdavimo aplinkybių.

67 Be to, kadangi tokia procedūra leidžia ankstyvoje stadijoje įtraukti išduodančiosios valstybės narės kompetentingą įstaigą, ji suteikia jai galimybę pristatyti savo požiūrį dėl galimų konkrečių priimančiosios valstybės narės kompetentingos įstaigos pateiktų sukčiavimo buvimo įrodymų ir tam tikrais atvejais priversti ją panaikinti ar atšaukti E 101 formos pažymas, jeigu ji konstatuotų, kad šie įrodymai patvirtina, jog jos iš tikrųjų buvo gautos ar jomis remtasi sukčiaujant.

68 Reikia pabrėžti, kad jei priimančiosios valstybės kompetentinga įstaiga vien dėl to, kad yra konkrečių sukčiavimo buvimo įrodymų, galėtų vienašališkai neatsižvelgti į kitos valstybės narės kompetentingos įstaigos išduotas E 101 formos pažymas, nors galutinės išvados dėl sukčiavimo toje stadijoje nebuvo galima pagrįstai padaryti dėl to, kad procedūroje nedalyvavo jas išdavusi įstaiga ir išsamiai nebuvo patikrintos reikšmingos šių pažymų išdavimo aplinkybės, padidėtų rizika, kad, pažeidžiant Reglamento Nr. 1408/71 II antraštinės dalies nuostatose įtvirtintą vienos valstybės teisės aktų taikymo principą (šiuo klausimu žr. 2018 m. vasario 6 d. Sprendimo *Altun ir kt.*, C-359/16, EU:C:2018:63, 29 punktas), įmokas reikėtų mokėti priimančiosios valstybės narės socialinio draudimo sistemai, nepaisant to, kad įmokos už tuos pačius darbuotojus jau buvo sumokėtos valstybės narės, kurios teisės aktai, kaip nurodyta tose pažymose, yra taikomi, socialinio draudimo sistemai.

69 Be to, jei vėliau paaiškėtų, kad įmokos buvo nepagrįstai sumokėtos priimančiosios valstybės narės socialinio draudimo sistemai, kiltų rizika, kad šių įmokų nebūtų galima susigrąžinti, pavyzdžiui, kaip šiuo atveju dėl toje valstybėje narėje taikomų senaties taisyklių, nors sukčiavimas nebuvo galutinai konstatuotas.

70 Analogiškai Reglamento Nr. 1408/71 84a straipsnio 3 dalyje numatytos procedūros netaikymas padidintų riziką, kad darbuotojams būtų taikomos kelių valstybių narių socialinio draudimo sistemos su visais iš to kylančiais sunkumais, o tai pažeistų principą, jog pagal darbo sutartį dirbantys darbuotojai turi būti draudžiami pagal vieną socialinės apsaugos sistemą, taip pat apsunkintų galimybę numatyti taikytiną sistemą ir taip pažeistų teisinį saugumą (šiuo klausimu žr. 2006 m. sausio 26 d. Sprendimo *Herbosch Kiere*, C-2/05, EU:C:2006:69, 25 punktą).

71 Taigi, ši procedūra yra išankstinė ir privaloma siekiant nustatyti, ar tenkinamos sukčiavimo buvimo sąlygos, ir padaryti visas reikalingas išvadas dėl E 101 formos pažymų galiojimo ir darbuotojams taikytinų socialinio draudimo teisės aktų.

72 Remiantis tuo darytina išvada, kad esant konkrečių įrodymų, leidžiančių manyti, kad E 101 formos pažymos buvo gautos ar jomis remtasi sukčiaujant, priimančiosios valstybės narės kompetentinga įstaiga turi ne vienašališkai konstatuoti, kad esama sukčiavimo ir neatsižvelgti į šias pažymas, bet nedelsdama pradėti Reglamento Nr. 1408/71 84a straipsnio 3 dalyje numatytą procedūrą, kad šias pažymas išdavusi įstaiga, į kurią kreipėsi priimančiosios valstybės narės įstaiga, per protingą terminą vadovaudamasi lojalaus bendradarbiavimo principu ir atsižvelgdama į šiuos įrodymus persvarstytų šių

pažymų išdavimo pagrįstumą ir prireikus jas panaikintų ar atšauktų, kaip matyti iš šio sprendimo 64 punkte primintos jurisprudencijos (šiuo klausimu žr. 2018 m. vasario 6 d. Sprendimo *Altun ir kt.*, C-359/16, EU:C:2018:63, 54 punktą).

73 Taigi, kai priimančiosios valstybės narės teisme nagrinėjama byla prieš darbdavį, įtariamą tuo, kad jis sukčiaudamas gavo E 101 formos pažymas ar jomis rėmėsi, tas teismas taip pat negali ignoruoti Reglamento Nr. 1408/71 84a straipsnio 3 dalyje nustatytos procedūros ir jos baigties (pagal analogiją žr. 2018 m. liepos 11 d. Sprendimo *Komisija / Belgija*, C-356/15, EU:C:2018:555, 96–105 punktus).

74 Reikia priminti, kad pagal SESV 288 straipsnio antrą pastraipą reglamentas, kaip antai Reglamentas Nr. 1408/71, yra privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse. Be to, pagal Sąjungos teisės viršenybės principą, kuris įtvirtina Sąjungos teisė viršenybę valstybių narių teisės atžvilgiu, reikalaujama, kad visos valstybių narių institucijos užtikrintų visišką įvairių Sąjungos teisės normų veiksmingumą, o valstybių narių teisė negali pakenkti šių įvairių normų veiksmingumui tų valstybių teritorijoje (šiuo klausimu žr. 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, 53 ir 54 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

75 Pripažinus, kad priimančiosios valstybės narės teismas, į kurį kreipėsi tos valstybės narės kompetentinga įstaiga ar bet koks kitas asmuo vykstant baudžiamosios teisėsaugos institucijos pradėtam teismo procesui, gali pripažinti negaliojančia E 101 formos pažymą vien dėl to, kad yra konkrečių įrodymų, kad ta pažyma buvo gauta arba ja remtasi sukčiaujant, nepradėjus ir nevykdžius Reglamento Nr. 1408/71 84a straipsnio 3 dalyje numatytos procedūros, kiltų pavojus valstybių narių kompetentingų įstaigų lojaliu bendradarbiavimu grindžiamai sistemai (šiuo klausimu žr. 2017 m. balandžio 27 d. Sprendimo *A-Rosa Flussschiff*, C-620/15, EU:C:2017:309 47 punktą ir 2018 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Alpenrind ir kt.*, C-527/16, EU:C:2018:669, 46 punktą). Taip būtų neatsižvelgta į šio sprendimo 66 ir 67 punktuose pabrėžtą ypatingą šios procedūros svarbą, kai yra įtariamas sukčiavimas.

76 Be to, kadangi pradėjus Reglamento Nr. 1408/71 84a straipsnio 3 dalyje numatytą procedūrą E 101 formos pažymas išdavusi įstaiga gali būti priversta jas panaikinti ar atšaukti, tam tikrais atvejais ši procedūra, kaip savo išvados 86 punkte pažymėjo generalinis advokatas, gali sudaryti sąlygas proceso ekonomiškumui, nes gali paaiškėti, kad kreipimasis į priimančiosios valstybės narės teismus yra nereikalingas.

77 Taigi tiktai tuo atveju, kai šią procedūrą inicijavo priimančiosios valstybės narės kompetentinga įstaiga ir kai E 101 formos pažymas išdavusi įstaiga atsisakė persvarstyti tų pažymų išdavimo pagrįstumą ir per protingą terminą priimti sprendimą dėl priimančiosios valstybės narės kompetentingos įstaigos atitinkamo prašymo, teismo procese galima remtis konkrečiais įrodymais, kad E 101 formos pažymos buvo gautos ar jomis remtasi sukčiaujant, siekiant, kad priimančiosios valstybės narės teismas neatsižvelgtų į tas pažymas, tačiau laikantis sąlygos, kad asmenys, kurie per tą procesą yra kaltinami tuo, kad gavo tas pažymas ar jomis naudojosi sukčiaudami, turėtų galimybę paneigti įrodymus, kuriais grindžiamas šis procesas, laikantis su teise į teisingą bylos nagrinėjimą susijusių garantijų (šiuo klausimu žr. 2018 m. vasario 6 d. Sprendimo *Altun ir kt.*, C-359/16, EU:C:2018:63, 54–56 punktus).

78 Nagrinėdamas tokią bylą priimančiosios valstybės narės teismas gali neatsižvelgti į E 101 formos pažymas tik tada, kai yra tenkinamos dvi kumuliacinės sąlygos: pirma, šias pažymas išdavusi įstaiga, į kurią nedelsdama su prašymu persvarstyti jų išdavimo pagrįstumą kreipėsi priimančiosios valstybės narės kompetentinga įstaiga, atsisakė jį persvarstyti, atsižvelgdama į pastarosios įstaigos perduotą informaciją ir per protingą terminą priimti sprendimą dėl to prašymo ir prireikus panaikinti ar atšaukti tas pažymas; ir, antra, ši informacija leidžia tam teismui laikantis su teise į teisingą bylos nagrinėjimą susijusių garantijų konstatuoti, kad tos pažymos buvo gautos ar jomis remtasi sukčiaujant (šiuo klausimu žr. 2018 m. vasario 6 d. Sprendimo *Altun ir kt.*, C-359/16, EU:C:2018:63, 61 punktą).

79 Vadinasi, priimančiosios valstybės narės teismas, nagrinėdamas E 101 formos pažymų galiojimo klausimą, pirmiausia turi išsiaiškinti, ar priimančiosios valstybės narės kompetentinga įstaiga, prieš kreipdamasi į jį, pateikė išdavusiai įstaigai prašymą persvarstyti ir atšaukti tas pažymas ir taip pradėjo Reglamento Nr. 1408/71 84a straipsnio 3 dalyje numatytą procedūrą, o jeigu ji to nepadarė, jis turi pasinaudoti visomis turimomis teisinėmis priemonėmis, kad tokią procedūrą priimančiosios valstybės narės kompetentinga įstaiga pradėtų.

80 Priimančiosios valstybės narės teismas, kuriame nagrinėjama byla prieš darbdavį dėl aplinkybių, galinčių įrodyti, kad E 101 formos pažymos gautos ar naudojamos sukčiaujant, gali priimti galutinį sprendimą dėl tokio sukčiavimo buvimo ir neatsižvelgti tas pažymas tik jeigu jis, prireikus pagal savo nacionalinę teisę sustabdęs procesą, konstatuoja, kad, nedelsiant pradėjus Reglamento Nr. 1408/71 84a straipsnio 3 dalyje numatytą procedūrą, E 101 formos pažymas išdavusi įstaiga atsisakė jas persvarstyti ir per protingą terminą priimti sprendimą dėl priimančiosios valstybės narės kompetentingos įstaigos pateiktų įrodymų, prireikus panaikindama ar atšaukdama tas pažymas.

81 Tik toks aiškinimas gali garantuoti Reglamento Nr. 1408/71 84a straipsnio 3 dalyje numatytos procedūros veiksmingumą, taip užtikrinant, kad atitinkamų valstybių narių kompetentingos įstaigos nedelsdamos užmegztų joje numatytą dialogą tam, kad prireikus bylą nagrinėjantis priimančiosios valstybės narės teismas turėtų visą informaciją, reikalingą galimam sukčiavimui nustatyti, ir skatinant E 101 formos pažymas išdavusias įstaigas per protingą terminą atsakyti į prašymą persvarstyti ir atšaukti tas pažymas, nes priešingu atveju, pasibaigus terminui, tas teismas į jas neatsižvelgs.

82 Vis dėlto šiuo atveju iš Teisingumo Teismo turimos bylų medžiagos matyti, kad savo 2012 m. sausio 31 d. sprendime *Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas) konstatavo, jog buvo sukčiauta, ir neatsižvelgė į pagrindinėje byloje aptariamas E 101 formos pažymas, nors prieš tai nebuvo pradėta Reglamento Nr. 1408/71 84a straipsnio 3 dalyje, paskui nuo 2010 m. gegužės 1 d. – Reglamento Nr. 883/2004 76 straipsnio 6 dalyje, kurios taikymo tvarka yra nustatyta Reglamento Nr. 987/2009 5 straipsnyje, numatyta procedūra, ir net neišsiaiškino, ar ji buvo pradėta tam, kad šias pažymas išdavusi Ispanijos įstaiga galėtų persvarstyti ir prireikus panaikinti ar atšaukti tas pažymas.

83 Iš tikrųjų aptariamus darbuotojus priėmusios valstybės narės kompetentinga įstaiga, t. y. *Urssaf*, pažymas išdavusiai Ispanijos įstaigai darbo inspekcijos surinktą su sukčiavimu susijusią informaciją perdavė tam, kad ši panaikintų ar atšauktų pagrindinėje byloje aptariamas E 101 formos pažymas, tik 2012 m. balandžio 4 d. raštu, t. y. po to, kai buvo priimtas tas *Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas) sprendimas, ir praėjus šiek tiek daugiau nei ketveriems metams po to, kai darbo inspekcija 2008 m. gegužės 28 d. surašė protokolą *Vueling* dėl nedeklaruoto darbo.

84 Be to, nors Reglamento Nr. 883/2004 76 straipsnio 6 dalyje ir tuo metu galiojusio Reglamento Nr. 987/2009 5 dalyje numatyta procedūra buvo pradėta, kai 2014 m. kovo 11 d. *Cour de cassation* (Kasacinis teismas) atmetė dėl *Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas) sprendimo pateiktą kasacinį skundą, akivaizdu, kad šis teismas sprendimą priėmė nebandydamas išsiaiškinti, kokioje stadijoje yra pažymas išdavusios Ispanijos įstaigos ir Prancūzijos kompetentingos įstaigos dialogas ir nelaukdamas šios procedūros baigties.

85 Reikia pripažinti, kad pažymas išdavusi Ispanijos įstaiga neišnagrinėjo Prancūzijos kompetentingos įstaigos pateikto prašymo persvarstyti ir atšaukti E 101 formos pažymas taip greitai, kaip reikėjo, nes jos atsakymas į šį prašymą praėjus daugiau nei dvejiems metams nuo jo surašymo negali būti laikomas pateiktu per protingą terminą, atsižvelgiant, be kita ko, į nagrinėtinų klausimų svarbą suinteresuotiesiems asmenims ir jų pobūdį. Vis dėlto akivaizdu, kad pati Prancūzijos kompetentinga įstaiga kreipėsi į Ispanijos kompetentingą įstaigą pavėluotai, t. y. praėjus beveik ketveriems metams nuo to laiko, kai gavo duomenų, keliančių įtarimų dėl sukčiavimo buvimo.

86 Atsižvelgiant į visus šiuos svarstymus, į pirmąjį klausimą bylose C-370/17 ir C-37/18 reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 574/72 11 straipsnio 1 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip, kad valstybės narės teismai, nagrinėjantys bylą prieš darbdavį dėl aplinkybių, rodančių, kad pagal Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 1 dalies a punktą toje valstybėje narėje dirbantiems darbuotojams išduotos E 101 formos pažymos buvo gautos ar naudojamos sukčiaujant, gali konstatuoti, kad buvo sukčiauta, ir neatsižvelgti į šias pažymas tik įsitikinę, kad:

– pirma, Reglamento Nr. 1408/71 84a straipsnio 3 dalyje numatyta procedūra buvo nedelsiant pradėta ir kad išduodančiosios valstybės narės kompetentingai įstaigai buvo suteikta galimybė persvarstyti tų pažymų išdavimo pagrįstumą atsižvelgiant į konkrečius priimančiosios valstybės narės kompetentingos įstaigos pateiktus įrodymus, kurie leidžia manyti, kad tos pažymos buvo gautos ar jomis remtasi sukčiaujant, ir

– antra, išduodančiosios valstybės narės kompetentinga įstaiga atsisakė jį persvarstyti ir per protingą terminą priimti sprendimą dėl šių įrodymų, prireikus panaikindama ar atšaukdama tas pažymas.

Dėl antrojo klausimo bylose C-370/17 ir C-37/18

87 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai iš esmės siekia sužinoti, ar Reglamento Nr. 574/72 11 straipsnio 1 dalis ir Sąjungos teisės viršenybės principas turi būti aiškinami taip, kad tuo atveju, kai priimančiojoje valstybėje narėje dėl darbdavio yra priimtas apkaltinamasis nuosprendis, grindžiamas galutine išvada dėl sukčiavimo, padaryta pažeidžiant šią teisę, jais tos valstybės civilinių bylų teismui, kuris turi laikytis nacionalinės teisės principo, jog sprendimai baudžiamosiose bylose turi *res judicata* galią civilinėse bylose, draudžiama priteisti iš darbdavio žalą nuo to sukčiavimo nukentėjusiems darbuotojams ar tos valstybės narės pensijų institucijai vien dėl to, kad yra priimtas apkaltinamasis nuosprendis.

88 Pirmiausia reikia priminti *res judicata* principo svarbą ir Sąjungos teisės, ir nacionalinės teisės sistemose. Iš tiesų tiek siekiant užtikrinti teisės ir teisinių santykių stabilumą, tiek gerą teisingumo vykdymą svarbu, kad teismo sprendimai, kurie išnaudojus visas galimas teisių gynimo priemones arba pasibaigus numatytiems pasinaudojimo jomis terminams tampa galutiniai, nebegalėtų būti ginčijami (2015 m. spalio 6 d. Sprendimo *Târşia*, C-69/14, EU:C:2015:662, 28 punktas; 2018 m. spalio 24 d. Sprendimo *XC ir kt.*, C-234/17, EU:C:2018:853, 52 punktas ir 2019 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Călin*, C-676/17, EU:C:2019:700, 26 punktas).

89 Sąjungos teisė nenustato nacionaliniam teismui pareigos netaikyti vidaus proceso nuostatų, suteikiančių teismo sprendimui *res judicata* galią, net jeigu tai leistų ištaisyti su šia teise nesuderinamą nacionalinę situaciją (2015 m. spalio 6 d. Sprendimo *Târşia*, C-69/14, EU:C:2015:662, 29 punktas; 2018 m. spalio 24 d. Sprendimo *XC ir kt.*, C-234/17, EU:C:2018:853, 53 punktas ir 2019 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Călin*, C-676/17, EU:C:2019:700, 27 punktas).

90 Pagal Sąjungos teisę nereikalaujama, kad siekdama atsižvelgti į Teisingumo Teismo pateiktą atitinkamos Sąjungos teisės nuostatos išaiškinimą nacionalinė teisminė institucija iš principo peržiūrėtų *res judicata* galią įgijusį savo sprendimą (2015 m. spalio 6 d. Sprendimo *Târşia*, C-69/14, EU:C:2015:662, 38 punktas; 2018 m. spalio 24 d. Sprendimo *XC ir kt.*, C-234/17, EU:C:2018:853, 54 punktas ir 2019 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Călin*, C-676/17, EU:C:2019:700, 28 punktas).

91 Nesant šią sritį reglamentuojančių Sąjungos teisės aktų, *res judicata* galios principo įgyvendinimo taisykles valstybės narės savo teisės sistemose nustato vadovaudamosi valstybių narių procesinės autonomijos principu. Vis dėlto jos neturi būti mažiau palankios nei tos, kurios taikoma panašioms vidaus situacijoms (lygiavertiškumo principas), ir dėl jų neturi tapti praktiškai neįmanoma ar pernelyg

sudėtinga įgyvendinti Sąjungos teisės sistema suteiktas teises (veiksmingumo principas) (2009 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Fallimento Olimpiclub*, C-2/08, EU:C:2009:506, 24 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

92 Šiuo atveju kyla klausimas, ar veiksmingo aiškinimo principą atitinkamoje nacionalinėje teisėje atitinka baudžiamosiose bylose priimtų sprendimų *res judicata* galios civilinėse bylose principas, pagal kurį civilinių bylų teismas, priimdamas sprendimą dėl tų pačių faktinių aplinkybių, dėl kurių nusprendė baudžiamųjų bylų teismas, negali ginčyti ne tik paties darbdavio nuteisimo baudžiamojoje byloje, bet ir baudžiamųjų bylų teismo konstatuotų faktų, teisinių vertinimų ir išaiškinimų, net jeigu jie buvo padaryti pažeidžiant Sąjungos teisę, nes pastarasis teismas, prieš priimdamas galutinį sprendimą dėl sukčiavimo buvimo ir atsisakydamas atsižvelgti į E 101 formos pažymas nepasidomėjo, ar buvo pradėta ir vyko Reglamento Nr. 1408/71 84a straipsnio 3 dalyje numatyta dialogo procedūra.

93 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas yra nusprendęs, jog kiekviena byla, kurioje kyla klausimas, ar dėl nacionalinės procesinės nuostatos Sąjungos teisę taikyti tampa neįmanoma arba pernelyg sudėtinga, turi būti nagrinėjama atsižvelgiant į šios nuostatos reikšmę visame procese, jo eigą ir ypatumus įvairiose nacionalinėse institucijose. Šiomis aplinkybėmis prireikus reikia atsižvelgti į valstybės narės teismų sistemą pagrindžiančius principus, pavyzdžiui, teisės į gynybą apsaugą, teisinio saugumo ir tinkamos proceso eigos principus (2009 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Fallimento Olimpiclub*, C-2/08, EU:C:2009:506, 27 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

94 Nagrinėjamose bylose reikia konstatuoti, kad remiantis šio sprendimo 92 punkte nurodytu *res judicata* galios principo aiškinimu neleidžiama ginčyti ne tik *res judicata* galią įgijusio sprendime, net jeigu juo yra pažeista Sąjungos teisė, bet ir per procesą civilinėje byloje dėl tų pačių faktinių aplinkybių padarytos bet kokios *res judicata* galią įgijusiame sprendime padarytos išvados dėl esminio bendro klausimo (pagal analogiją žr. 2009 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Fallimento Olimpiclub*, C-2/08, EU:C:2009:506, 29 punktą).

95 Toks *res judicata* galios principo aiškinimas lemia tai, kad kai baudžiamųjų bylų teismo įsiteisėjęs sprendimas yra grindžiamas išvada dėl sukčiavimo, kurią tas teismas padarė, nepaisydamas Reglamento Nr. 1408/71 84a straipsnio 3 dalyje numatytos dialogo procedūros, ir Sąjungos teisei prieštaraujančiu nuostatų dėl E 101 formos pažymų privalomojo pobūdžio aiškinimu, ta teisė bus neteisingai taikoma kiekviename sprendime civilinėje byloje dėl tų pačių faktinių aplinkybių, be galimybės ištaisyti pažeidžiant šią teisę padarytą tokią išvadą ir pateiktą tokį aiškinimą (pagal analogiją žr. 2009 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Fallimento Olimpiclub*, C-2/08, EU:C:2009:506, 30 punktą).

96 Šiomis aplinkybėmis reikia daryti išvadą, kad tokios šią procedūrą ir E 101 formos pažymų privalomąjį pobūdį reglamentuojančių Sąjungos teisės normų veiksmingo taikymo kliūtys negali būti pagrįstai pateisintos teisinio saugumo principu, todėl turi būti laikomos prieštaraujančiomis veiksmingumo principui (pagal analogiją žr. 2009 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Fallimento Olimpiclub*, C-2/08, EU:C:2009:506, 31 punktą).

97 Vadinasi, šiuo atveju, nors atsižvelgiant į šio sprendimo 88–90 punktuose primintą jurisprudenciją priimančiosios valstybės narės baudžiamųjų bylų teismų priimtas *res judicata* galią įgijęs apkaltinamasis nuosprendis *Vueling* atžvilgiu negali būti ginčijamas, nepaisant to, kad jis prieštarauja Sąjungos teisei, nei šis nuosprendis, nei galutinė išvada dėl sukčiavimo ir teisiniai išaiškinimai, neatitinkantys Sąjungos teisės, kuriais tas nuosprendis grindžiamas, negali būti pagrindas tos valstybės narės civiliniams teismams tenkinti darbuotojų ar tos valstybės narės pensijų institucijos pateiktus prašymus dėl tos bendrovės veiksmais jiems padarytos žalos atlyginimo.

98 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą bylose C-370/17 ir C-37/18 reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 574/72 11 straipsnio 1 dalis ir Sąjungos teisės viršenybės principas turi būti aiškinami taip, kad tuo atveju, kai priimančiojoje valstybėje narėje dėl darbdavio yra priimtas apkaltinamasis nuosprendis, grindžiamas galutine išvada dėl sukčiavimo, padaryta pažeidžiant šią teisę, jais remiantis

tos valstybės narės civilinių bylų teismui, kuris turi laikytis nacionalinės teisės principo, jog sprendimai baudžiamosiose bylose turi *res judicata* galią civilinėse bylose, draudžiama priteisti iš šio darbdavio žalos atlyginimą nuo to sukčiavimo nukentėjusiems darbuotojams ar tos valstybės narės pensijų institucijai vien dėl to, kad yra priimtas apkaltinamasis nuosprendis.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

99 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismų nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šie teismai. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. **1972 m. kovo 21 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 574/72, nustatančio Reglamento Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, įgyvendinimo tvarką, iš dalies pakeisto ir atnaujinto 1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 118/97 ir iš dalies pakeisto 2005 m. balandžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 647/2005, 11 straipsnio 1 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip, kad valstybės narės teismai, nagrinėjantys bylą prieš darbdavį dėl aplinkybių, rodančių, kad pagal 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, iš dalies pakeisto ir atnaujinto Reglamentu Nr. 118/97 ir iš dalies pakeisto 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 631/2004, 14 straipsnio 1 dalies a punktą toje valstybėje narėje dirbantiems darbuotojams išduotos E 101 formos pažymos buvo gautos ar naudojamos sukčiaujant, gali konstatuoti, kad buvo sukčiauta, ir neatsižvelgti į šias pažymas tik įsitikinę, kad:**

   – **pirma, Reglamento Nr. 1408/71 84a straipsnio 3 dalyje numatyta procedūra buvo nedelsiant pradėta ir kad išduodančiosios valstybės narės kompetentingai įstaigai buvo suteikta galimybė persvarstyti tų pažymų išdavimo pagrįstumą atsižvelgiant į konkrečius priimančiosios valstybės narės kompetentingos įstaigos pateiktus įrodymus, kurie leidžia manyti, kad tos pažymos buvo gautos ar jomis remtasi sukčiaujant, ir**

   – **antra, išduodančiosios valstybės narės kompetentinga įstaiga atsisakė jį persvarstyti ir per protingą terminą priimti sprendimą dėl šių įrodymų, prireikus panaikindama ar atšaukdama tas pažymas.**

2. **Reglamento Nr. 574/72, iš dalies pakeisto ir atnaujinto Reglamentu Nr. 118/97 ir iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 647/2005, 11 straipsnio 1 dalis ir Sąjungos teisės viršenybės principas turi būti aiškinami taip, kad tuo atveju, kai priimančiojoje valstybėje narėje dėl darbdavio yra priimtas apkaltinamasis nuosprendis, grindžiamas galutine išvada dėl sukčiavimo, padaryta pažeidžiant šią teisę, jais remiantis tos valstybės civilinių bylų teismui, kuris turi laikytis nacionalinės teisės principo, jog sprendimai baudžiamosiose bylose turi *res judicata* galią civilinėse bylose, draudžiama priteisti iš šio darbdavio žalos atlyginimą nuo to sukčiavimo nukentėjusiems darbuotojams ar tos valstybės narės pensijų institucijai vien dėl to, kad yra priimtas apkaltinamasis nuosprendis.**

Parašai.